

Zajedno za socijalnu Evropu

Poštovane dame i kolege predsedavajući,
predsednici i generalni sekretari,

Evropa pre sto godina: Evropa je bila kontinent pun nacionalnih kontrasta i imperijalnih fantazija o velikoj moći, koje su uvek iznova dovodile do ratova. To je bio kontinent pun socijalne bede. To je bio kontinent, gde su se demokratija i ljudska prava nalazile u daljini. Evropa je u 19-om i prvoj polovini 20-og veka bila kontinent u kome su se osnivali sindikati koji će promeniti ovaj stari svet.

I dogodio se zaista epohalni preokret (obrt). Sa najniže tačke evropske istorije, do koje je nemački nacionalsocijalizam gurnuo i doveo svet, stvoren je jedan nov, miran poredak, koji je bio trajniji od svih prethodnih. Taj poredak je prevazilazio miroljubivu koegzistenciju sve do tačke međusobnog razumevanja kultura i zajedničke privredne saradnje nacija.

Cilj je dostignut uz pomoć i saradnju države sa nama sindikalcima. Napredak i uspeh evropskih procesa ujedinjenja (integracije) su usko povezani sa imenom jednog našeg kolege: Jacques Delors. On se nalazi na značajnom mestu mnogobrojnih koleginica i kolega, koji su učestvovali i dejstvovali kako bi se u Evropi poboljšali radni i životni uslovi.

Naš zajednički, sindikalni stav je bio: Evropa treba da dodeli (pruži, garantuje) socijalni red i sigurnost za sve one koji žive i rade na njenom tlu.

Evropa je konačno i bila ta koja je 1900. godine zapadnim državama i njihovim stanovnicima, ponudila privredni i politički savez, kako bi se prevazišao višedecenijski privredni, politički i kulturni jaz.

Ali gde smo danas ?

Od vizije, od istorijskih šansi, malo je preostalo. Ono do čega je ljudima stalo i za šta se bore jeste: dobre mogućnosti za obrazovanje, sigurna radna mesta, sveobuhvatna briga i sigurnost za penzionere, za bolesne i za one koji su isključeni sa tržišta rada... - sve ovo se u sve više zemalja sve više gura u zapećak.

Umesto toga, stojimo suočeni sa posledicama na našem kontinentu, koje su prouzrokovale banke i finansijska kriza na koju su se nadovezale privredna kriza i kriza u državnom budžetu.

Kriza će prerasti u katastrofu ukoliko se ne utvrde uzroci, nego se sa njih skreće pažnja zavaravanjem i obmanjujućim optužbama. Upravo se to dešava, ne samo uz učešće nemačke i evropske vlade, evropske centralne banke i svetskog monetarnog fonda.

Pod kojim vrednosnim horizontom i u čijem interesu deluje politika koja pritiska da "sistemske važne banke" moraju biti zaštićene, tako da podrivaju socijalnu egzistenciju ljudi, socijalni mir i političku stabilnost unutar zemalja i unutar Evropske Unije?

Ovde je i dalje zastupljena neo-liberalna politika koju nije briga za socijalne osnove egzistencije i politički regulatorni sistem. Jedna radikalna tržišna logika, koja nas je dovela u finansijsku krizu i koja sad iznova pretila da se probije.

Evropska Unija i mnogobrojne nacionalne vlade sve više uplivavaju u ove autkratske vode: od duha i političke volje lisabonskog sporazuma malo preostaje, sada kada pod primatom diktata štednje i evropskog nadzora nacionalna kompetentnost i parlamentarno suodlučivanje sve češće bivaju srezani.

Poštovane dame i gospodo:

Proces ujedinjenja Evrope nikada nije bio lak. I on nikada nije bio neosporan.

To mi sindikati koji dolazimo iz različitih kultura, sa različitim iskustvima i procenama, sa različitim načinom rada, jako dobro znamo. Uz to, sagledavajući ono što se dešava u mnogobrojnim zemljama pod prinudnim diktatom evropske politike mere štednje, ne preostaje nam ništa drugo nego da zauzmemo kritičan stav.

Ne želimo da prepustimo Evropu tržištima i snagama, koje isključivo delaju po partikularnim interesima moći i profita.

Naša vizija socijalne Evrope, gde pola milijarde ljudi kreće u bolju budućnost je nesalomiva. Na našem dnevnom redu je vizija Evrope u kome je ostvareno pravo na rad, u kojem parlamenti donose zakone i vlade koje te iste zakone sprovode. Naša vizija Evrope je mesto u kojoj se zaposleni ne takmiče i ne konkurišu za plate i socijalni standard, već je mesto gde se preduzeća bore za bolje proizvode i to je ono što mora postati naša stvarnost.

Naša vizija Evrope je Evropa gde se u pogonima, upravama, u preduzećima, poslodavac bavi pravima zaposlenih i sa njihovim sindikatima deli moć i odgovornost. Naša vizija Evrope je Evropa koja treba da ima najbolje obrazovanje sa izuzetnim radnim i visoko-školskim obrazovanjem, Evropa koja treba jake sindikate.

Moramo da mobilizujemo ljude za naše ideje, kako ne bismo Evropu prepustili onima koji od mnoštva brojeva više ne vide ljude. Trebaju nam saveznici sa kojima ćemo se zajedno probijati, nametnuti i stvarati. Našim sindikalnim organizacijama moramo dati snagu i jedinstvo.

To nije dnevno sanjarenje. Ne radi se o apstraktnim utopijama. Radi se o tome da Evropa ne posustane na pola puta, o zajedničkom stvaranju evropske perspektive budućnosti sa socijalnim i humanim uređenjem. Ovaj dugoročan zadatak može se pretočiti u nekoliko konkretnih tačaka.

1. Aktuelna kriza oslikava nestabilnost jednog sistema, koji je zaslepio tržište, gde je pohlepa menadžera, preduzetnika i investitora uzela maha i dala im prednost. Ekonomska moć zahteva jake, demokratske korekcije. Demokratsko učešće u stvaranju podrazumeva, da moramo da preuzmemo i imamo veliku odgovornost za radni kolektiv, preduzeća, nacionalnu ekonomiju.

2. U krizi se na zarade i dnevnice zaposlenih gledalo kao na troškove preduzeća a ne kao na materijalnu osnovu čoveka. Neophodno nam je stvaranje zarada koje su za čoveka i privredu sigurne. Cilj nam je puna zaposlenost u dobrim uslovima rada, sa primanjima koja omogućuju blagostanje.
3. Socijalni sigurnosni sistemi nisu štedionice za krizna vremena. Ona su tu da garantuju za većinu ljudi socijalna prava na zdravstveno osiguranje ili za dostojanstven život u starosti. Ljudi imaju pravo da se oslone na njega .
4. Ljudima je kao i preduzećima neophodno planiranje (predvidljivost) u životu. Ljudima čak i više, jer su oni ti koji preuzimaju odgovornost u porodici, za decu, partnera i rodbinu. Zaštita od samovoljnog, proizvoljnog otpuštanja radnika mora da se postavi na visoki nivo.
5. Zaposleni su u mnogim zemljama suočeni sa najamskim (privremenim) poslovima, honorarnim poslovima, ugovorom o delu, radnim ugovorom, koji po pravilu ciljaju na pad socijalnog standarda i zaštite od otkaza. Ovakav sistem se mora prevazići, jer bez sigurnosti radnog mesta i bez poštene garancije plaćanja, nadoknade za rad, ne postoji socijalna sigurnost i pravda.

Na prvom mestu neophodno je privesti kraju i staviti tačku na autokratsku prinudnu štednju, koja je neosporno stajala pod nemačkim političkim uticajem i usmeravala politiku Evropske Unije, Evropske Centralne Banke, i Međunarodnog Monetarnog Fonda. Ovakva politika, koja je nametnuta jugoistočnim zemljama Evrope, unutar same Nemačke, nasuprot jako zaduženih i privedno slabih pokrajina, politički nikada ne bi mogla biti izvodljiva (sprovedena). Previše bi bila u suprotnosti sa štednjom koja ne donosi porast ali ne donosi ni dodatno zaduživanje. Previše bi bio povređen princip transnacionalne solidarnosti.

Potrebna nam je ekonomska politika, koja će okupiti nauku, inovatore i investitore sa dugoročnim planovima (razmišljanjima) kako bi se se iskoristio osnovni kapital evropske ekonomije u cilju njene obnove. Čak je u samoj Nemačkoj stepen modernizacije imovine preduzeća u opadanju. U zajedničkoj akciji gde su uključeni privreda, sindikati i politika, moramo da procenimo jačine i slabosti, šanse i rizike evropske privrede i ciljano postavimo nove razvojne programe.

U međuvremenu raste uvid sve do Međunarodnog Monetarnog Fonda, da je samo uz *lebdeću* privrednu i industrijsku politiku moguće stvoriti političke, ekonomske i socijalne preduslove za konsolidaciju državnog budžeta.

Između ostalog , DGB je takođe pripremio dokument o tome, koji na osnovu svog naslova može biti označen kao " Maršalov plan ", koji nas u Nemačkoj podseća koliko imamo da zahvalimo obzirnosti nasuprot počinjenoj nepravdi i predviđenim razvojnim perspektivama, koje su nam kao početna pomoć u datom trenutku bile neophodne i kao takve date, kako bismo kročili u novu epohu. Ova istorijska svest nedostaje u mnogim udarnim naslovima i vestima u medijima širom nemačkih pokrajina i u nekim stavovima nemačke politike.

Nemojmo dozvoliti da nas zavedu, da zalutamo. Ovo se odnosi na one unutar moje domovine, koji su u ovom trenutku prijemčivi da usvoje misao, da su im egzistencija i izgledi za bolju budućnost ugroženi od strane "drugih nacija" na koje se upire prstom kao glavne i odgovorne krivce. Mislim na sve nas koji između sebe želimo da iznova pridobijemo evropsko društvo (zajednicu), koje će služiti sveopštem dobru.

Mi se nalazimo u trenutku istorijske odgovornosti. Ovo se naročito odnosi na Nemačku, iako je današnjim generacijama Maršalov plan poznat samo iz istorijskih knjiga (udžbenika). To se odnosi na sve nas, koji zastupamo napredak i mir, rast i blagostanje, slobodu i demokratiju, solidarnost i samoopredeljenje, jednake mogućnosti i ista pravda za sve.

Sve ove vrednosti i ciljevi mogu se ostvariti u transnacionalnom društvu kao što je Evropska Unija.

Evropska unija nije garancija da će ovi ciljevi biti ostvareni. Ali oni povećava šanse za svakog od 500 miliona ljudi koji žive u Evropi i svake pojedinačne političke organizacije koja to zastupa. Jer ekonomska ograničenja i politički sukobi, kako već dominiraju svetom, za pojedine evropske države van unije nisu ništa umanjani. Čak što su prinuda i konflikt veći, ukoliko narastaju unutar Evropske Unije.

Ovde leži naša odgovornost, da Evropu vratimo na pravi put, ne u cilju sprovođenja suštog interesa spram njenih članica i pre svega većini stanovništva, već se obavezati i posvetiti dobrobiti svakog pojedinca.

Ovo takođe zahteva institucionalne promene, od kojih ću ovde namesti četiri.

1. Demokratskoj obnovi Evrope je neophodan parlament, koji želi da se emancipuje i koji će imati dalekosežnu kontrolu i pravo inicijative. Predlog je na stolu.
2. Očekujemo da ćemo zajedno sa parlamentom, sa komisijom koja će proizići iz predstojećih izbora, kao i sa evropskim savezom poslodavaca moći da pregovaramo o povelji evropske socijalne politike.
3. Polazeći od povelje, neophodna je dugoročna saradnja stranaka, kolektivno pregovaranje saveza udruženja poslodavaca i sindikata, kako se tarifna politika, politika zarada ne bi poverila vladi i državnim ustanovama ili čak komesarijatima odgovornim za štednju.
4. Budućoj komisiji mora pripadati radni komesarijat koji potiče iz naših redova.

Produbljivanje razdora, da li u formi socijalnih borbi, koje se u takvoj vrsti izolacije ne mogu dobiti, ili u formi preloma unije, dovelo bi stanovništvo, zaposlene i sindikalne organizacije do slabosti umesto do jačanja.

Ono što trebamo jeste zajednička vizija. I jedna zajednička organizacija. Oba možemo imati. U IndustriAll European Trade Union. Ne dozvolimo da nam to uzmu, nego ojačajmo.

Michael Vassiliadis

Predsednik industrijskog sindikata za rudarstvo, hemiju i energetiku
i predsednik IndustriAll European Trade Union